

Nordiska fornlemningar 35

Grafhög med hällkista

Återutgivning av text från 1821

En gratis e-bok från
e-boksforlaget.se

**Nordiska fornlemningar 35.
Grafhög med hällkista
– Återutgivning
av text från 1821**

**av Johan Gustaf Liljegren
& Carl Georg Brunius**

Copyright © 2016 Mikael Jägerbrand
Virvelvind Förlag, Lysekil
Mer info: www.e-boksforlaget.se

Förord

I den här e-boken får du en av de allra första beskrivningarna av ett av de mest kända fornminnena i Örgryte utanför Göteborg, gravhögen Jättegravven / Ringshålan.

Den här korta texten innehåller en beskrivning av graven och behandlar flera teorier om dess ålder och kopplingen till kungen Ragvald Knaphöfde.

Den här texten publicerades år 1821 i den svenska tidskriften "Nordiska fornlemningar". Texten skrevs av fornforskarna Johan Gustaf Liljegren (1791–1837) och Carl Georg Brunius (1792–1869).

Den här e-boken publicerades på sajten e-boksforlaget.se i maj 2016. Du får gärna länka till den här e-boken eller skicka vidare e-boken till vänner och bekanta. Du får till och med ladda ner den och sprida den vidare på din egen sajt eller blogg – men då kan vi inte göra eventuella ändringar, rättelser eller kompletteringar.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Grafhög med hällkista

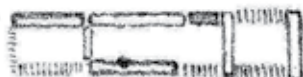
Den här texten publicerades ursprungligen år 1821 i tidskriften "Nordiska fornlemningar. V och VI häftet" med rubriken "XXXV. Grafhög med hällkista.". Författare till texten är Johan Gustaf Liljegren (1791–1837) och Carl Georg Brunius (1792–1869).

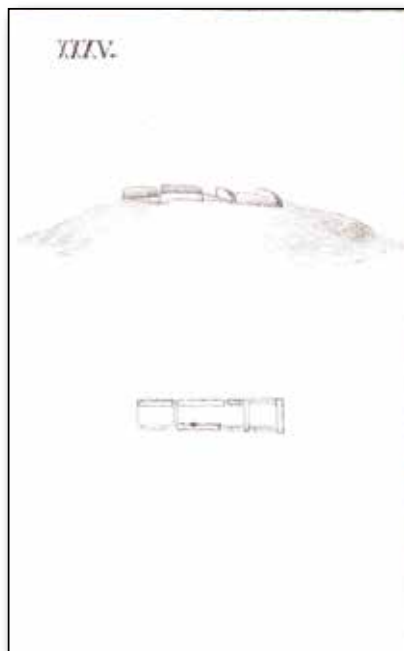
ISäfvedals härad och Örgryte socken, ej lång från Göteborg, och nordost om Kallebäcks källa, ligger den så kallade Jättegården och Ringshålan, hvilken här blifvit aftagen efter H:r Conducteur Hilfelings teckning och består af en hög, som har ungefär 60 alnar i omkrets, hvaruti finnes en 8 alnar lång och 2 alnar bred hällkista; dock ligga å hvarje ända om densamma tvänne stenar, som torde utgjort serskilda minre griftrum, eller också endast varit vårdprydnader. Sjelfva hällkistan, som ock de andre stenarne, står vid pass $1\frac{1}{2}$ aln under jorden och lika högt ofvan dess yta, och äro alla täckstenarne bortförda, hvilket tyckes äfven vara fallet med åtskilliga sidstenar.

Som begrafningsätten i Norden varit af ålder så ytterst olika, och som viss tid alldeles icke kan för desamma bestämmas, enär

liken ej sällan högades i brännåldern och brändes i högåldern; är likafullt allt skäl att påstå, det de grifter, hvori flint- och kopparvapen förekomma, äro bland de aldra-äldsta. Man erinne sig, att det från uråldriga tider varit öfligt ända långt, fram i Christendomen, att hos de döda nedlägga rustningar och andra dyrbarheter, dem de i lifstiden burit. Då nu flint- och kopparvapen tillhöra tvifvelsutän våra urfäder, så är ingen ting rimligare än att de grafvårdar tillegnas dem, i hvilka dylika saker anträffas. Och, som just dessa grafvårdar merändels bestå af en eller flera sammanbyggda sten- eller hällkistor, hvilka äro dels mer eller minre med jord, eller sten, eller jord och sten tillhopa öfverhöljde, dels resa sig mer eller minre öfver sina jord- och rörkullar; torde man derföre kunna med temlig säkerhet yrka, att den här ifrågavarande innehar en hög ålder, ja kanske varit till före Asarnas ankomst. — Det är klart, att vi, i följd af hvad nyligen andragits, ingalunda kunna, enligt några fornforskare, gifva Ragvald Knaphöfde detta hvilorum; en gissning, föranledd deraf, att nämnde Konung skall vid Kailläpit blifvit afdagatagen, hvarmed förmodligen menas Karleby Långa i Vartofta härad nära Falköping, der en jordhög kallad Ragvaldshög förefinnes (se *H:r Prof. Sjöborgs Försök till en Nomenclatur för Nord. Fornl. s. 54 o. f.*

XXXV.

XXXV. Gravhög med hällkieta.

I Söderbys Åsöd och Öngryta anketen, på Hög från Göteborg, och nordost om Kallehögskä Källa, ligger den så kallade Jostegraven och Ringahälar, hvilken här tillförlitligt utlagas efter Hrn Conducteur Hällfeldts teckning och beskrif af en hög, som har uppgifit de stolar i omkrinet, hvaruti finnes en eller annan hög och 2 stolar med hällkieta; dock ligger i hvarje hula som dessamma tvänne stolar, som tredje utgjort särskilda mindre grufvor, eller också endast varit värdgrändar. Sjelfva hällkieta, som också de andra stenarne, står vid pass icke under jorden och lika högt ofvan dess yta, och äro alla tillhöfvarne horisontala, hvilket tyckes äfven vara fallet med liknande stolar.

Som begravningsätten i Norden varit af äldre tid yttre olika, och som viss tid alldeles icke kan för dessamma bestämmas, emär liksom så allmänligt i förnaldern och berödes i hög ålder; så lika fullt allt skäl att gäta, det de grufvor, hvari stul och kopparsagen förekomma, äro bland de äldsta. Men eröres sig, att det från utländska länder varit högt hoga långt fram i Christendomen, ut hvar de döda nedlaga rustningar och andra dyrbaheter, som de i lifvandes bruk. De en stul och kopparsagen tillhöfvar teiferlösa, äro höfda, så är

Nordiska fornlemningar, häfte V-VI, 1821.

Viktiga ord och personer

Aln.

Längdmått. En aln är 59 cm.

Brunius, Carl Georg.

[1792–1869] Konstnär, arkitekt och konsthistoriker som växte upp i ett av världens mest hällristningsrikaste områden, Tanum. Mest känd för sin bok "Försök till förklaringar öfver hällristningar" som kom 1868.

Conducteur.

Franskt ord som betyder "ledare".

Hilfeling, Carl Gustav Gottfried.

[1740–1823] Guldsmed och konstnär som är mest känd för de teckningar han gjorde under sina resor i flera av Sveriges landskap.

Kailläpiti.

Äldre stavning för Ortsnamnet Karleby.

Liljegren, Johan Gustaf.

[1791–1837] Svensk fornforskare och riksantikvarie. Var en

av landets första professionella arkeologer och var verksam som professor i ämnet vid Lunds universitet. Var en av 1800-talets främsta experter på runor och gav bland annat ut "Run-urkunder" (1833).

Ragvald Knaphövde.

[död ca 1134] Svensk kung från ca 1125 tills sin död ca 1134. Det finns få och mycket motstridande uppgifter om den här tidige regenten. Kungens tillnamn Knaphövde ska ha tillkommit på grund av hans klotrunda huvud. Hans namn skrivs ibland även Ragnvald.

Sjöborg, Nils Henrik.

[1767–1838] Svensk historiker verksam som professor vid universitetet i Lund. Hans mest kända verk "Inledning till kännedom af fäderneslandets antiqviteter" kom 1797.

Fler böcker från E-boksforlaget.se

Här är några flera e-böcker från E-boksforlaget.se

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

På vår sajt hittar du mer information om böckerna samt länkar.

Ett urval av våra e-böcker

001	"Greby gravfält – det vackraste gravfältet i Sverige"	011	"Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
002	"222 galna fakta om filmstjärnor och kändisar"	012	"Forntidens perioder" (1892)
003	"99 galna fakta du inte visste om bad"	013	"Skäggets historia" (1893)
004	"Hollyhotell – triviaboken om kändisar på hotell"	014	"Midvinterns solfest" (1894)
005	"Sølgudens yxa och Tors hammare" (1899)	015	"Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
006	"Svenska djur i folktron" (1898)	016	"Bohusläns bygdeborgar" (1909)
007	"Galna väderrubriker – 155 exempel från kvällstidningarna"	017	"Bohuslänska hällristningar" (1879)
008	"Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)	018	"Kattens kulturhistoria" (1882)
009	"Galna rockstjärnor – 199 otroliga fakta från pop- och rockvärlden"	019	"Ett besök i Venedig år 1878"
010	"250 galna fakta om fotbolls-VM"	020	"Strandgatan i Visby år 1879"
		021	"Märkliga orter i Sverige" (1883)
		022	"Resa på Dalslands kanal år 1877"
		023	"Nyköpings slott" (1877)
		024	"Djurens sömn" (1889)
		025	"Katten i forntida Egypten" (1889)
		026	"Ett besök i Marstrand år 1882"
		027	"Runlejonet i Venedig" (1871)

- 028 "Dryckenskapens faror" (1894)
- 029 "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- 030 "En utflykt på Mälaren år 1871"
- 031 "Kelternas historia" (1883)
- 032 "Jack Uppsprättaren – Världens första bok om seriemördaren Jack the Ripper" (1889)
- 033 "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- 034 "Ett dygn på månen år 1870"
- 035 "Blomsterspråket" (1888)
- 036 "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- 037 "Fynden i Troja" (1878)
- 038 "Skildring af Vestergötland år 1882"
- 039 "Kalmar slotts historia" (1880)
- 040 "Ett besök i Södertälje år 1881"
- 041 "En färd på Donau år 1882"
- 042 "Ringmuren i Visby" (1874)
- 043 "Skildring av Värmland år 1882"
- 044 "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter "
- 045 "Om julens härkomst" (1899)
- 046 "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- 047 "Julen i Skåne på 1820-talet"
- 048 "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- 049 "Skildring av Göteborg år 1882"
- 050 "Skildring av Halland år 1882"
- 051 "Skånska fornminnen" (1853)
- 052 "Norrköpings historia" (1871)
- 053 "Ett besök i Waxholm år 1870"
- 054 "Förbindelse mellan Skandinavien och västra Europa före Kristi födelse" (1889)
- 055 "Vadstena slott" (1875)
- 056 "Skildring av Island" (1870)
- 057 "Husaby kyrka" (1899)
- 058 "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- 059 "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- 060 "Ett besök i Rom år 1870"
- 061 "Orkidéernas historia" (1894)
- 062 "Besök på Helgoland år 1874"
- 063 "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- 064 "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- 065 "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- 066 "Guide till Uppsala år 1875"
- 067 "Skildring av Blekinge år 1882"
- 068 "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- 069 "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- 070 "Skildring av Bohuslän år 1882"
- 071 "Gripsholms slott" (1877)
- 072 "Skildring av Dalsland år 1882"
- 073 "Skildring av Närke år 1882"
- 074 "Skildring av Öland år 1882"
- 075 "Lyxens historia" (1870)
- 076 "Skildring av Stockholm år 1882"
- 077 "Sveriges 33 mest sevärda vikingaplatser"
- 078 "Skildring av Västmanland år 1882"

- 079 "Skildring av Härjedalen år 1882"
- 080 "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- 081 "Ett besök i Visby år 1906"
- 082 "Skildring av Gästrikland år 1882"
- 083 "Skildring av Jämtland år 1882"
- 084 "Gaffelns historia" (1889)
- 085 "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- 086 "Gråfkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- 087 "Bohus fästning" (1869)
- 088 "En resa på Rhen år 1866"
- 089 "Skildring av Gotland år 1882"
- 090 "Falu grufvas historia" (1864)
- 091 "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- 092 "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- 093 "Sveriges hundraser" (1880)
- 094 "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- 095 "Borgholms slottsruin" (1878)
- 096 "Vårt solsystem" (1878)
- 097 "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- 098 "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)
- 099 "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- 100 "Hilmas Alaska" Resguide till guldgräverskans trädgård av cement.
- 101 "Skildring av Ångermanland 1882"
- 102 "Ölands fornminnen" (1874)
- 103 "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- 104 "Tors hammare" (1872)
- 105 "Skildring av Dalälven år 1876"
- 106 "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- 107 "Hällristningarnas ålder" (1869)
- 108 "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- 109 "Sherlock Holmes: »Gloria Scott»"
- 110 "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- 111 "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- 112 "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- 113 "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- 114 "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- 115 "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- 116 "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- 117 "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- 118 "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet. "
- 119 "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"
- 120 "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- 121 "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- 122 "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- 123 "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulle patienten"
- 124 "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"

- 125 "Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"
- 126 "Sherlock Holmes: Krymplingen"
- 127 "Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"
- 128 "Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"
- 129 "Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"
- 130 "Skildring av Södermanland år 1882"
- 131 "Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)
- 132 "Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)
- 133 "Ett besök i Ystad år 1872"
- 134 "Petras helgedomar" (1921)
- 135 "Ett besök i Boxholm år 1885"
- 136 "Resor med luftballong år 1873"
- 137 "Ett fartyg från vikingatiden – fyndet av Tuneskeppet 1867"
- 138 "Skildring av Östergötland år 1882"
- 139 "Ännu fler galna rockstjärnor – 200 otroliga fakta från pop- och rockvärlden"
- 140 "Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)
- 141 "Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"
- 142 "Guide till biskötsel" (1885)
- 143 "Ett besök i Roms katakomber år 1870"
- 144 "Skildring av Riseberga klosterruiner" (1874)
- 145 "Citatboken. 222 kändisar om sin ålder och om att bli gamla"
- 146 "SVT-skandaler 1. Den otroliga historien: Så blev "På spåret" filmerna olagliga"
- 147 "Fyra skadade är mindre än fem döda – 444 tjuvlyssnade citat på en kvällstidning"
- 148 "Sherlock Holmes: En studie i rött"
- 149 "Forn tidens sjörövare i Medelhavet" (1870)
- 150 "33 Viking places to visit in Sweden – guidebook to ruins and museum"